Yhdenvertaisuutta on parannettava puuttumalla rasismiin

Hallitusohjelmakirjaus: Vahvistetaan yhdenvertaisuutta ja ehkäistään rasismia laatimalla ja toimeenpanemalla kansallinen rasisminvastainen toimenpideohjelma ja purkamalla rakenteellista syrjintää.

Tausta: Rasismi ja syrjintä ovat Suomessa laaja-alaisia ja rakenteellisia ilmiöitä, jotka ilmenevät muun muassa työelämässä, koulutuksessa, palveluissa ja arjen vuorovaikutuksessa. Tutkimusten mukaan merkittävä osa maahan muuttaneista kokee syrjintää, ja kokemukset ovat usein toistuvia ja ylisukupolvisia. Rasismi koskettaa myös esim. rodullistettuja suomalaisia ja kansallisia vähemmistöjä. Rasismi heikentää yksilöiden hyvinvointia ja turvallisuuden tunnetta sekä rapauttaa luottamusta yhteiskuntaan.

Perusteluosa: Rasismin torjuminen edellyttää systemaattisia ja pitkäjänteisiä toimia. Syrjintä ei ole vain yksittäisiä tekoja, vaan se on usein rakenteellista ja kytkeytyy yhteiskunnan käytäntöihin, instituutioihin ja asenteisiin. Työelämässä rasismi näkyy esimerkiksi rekrytointisyrjintänä ja uralla etenemisen esteinä, mikä johtaa osaamisen alihyödyntämiseen ja taloudellisiin menetyksiin. Rasismin vaikutukset ovat laaja-alaisia: ne heikentävät mielenterveyttä, lisäävät turvattomuuden tunnetta ja voivat vaikuttaa ylisukupolvisesti lasten ja nuorten hyvinvointiin. Syrjintäkokemukset heikentävät myös kiinnittymistä yhteiskuntaan ja osallisuuden tunnetta.

Tarvitaan kansallinen rasisminvastainen toimenpideohjelma, jossa asetetaan selkeät tavoitteet ja konkreettiset toimet rasismin ehkäisemiseksi. Toimenpiteiden tulee kattaa niin ennaltaehkäisy, koulutus, viranomaisohjaus kaikilla julkishallinnon tasoilla, oikeussuojakeinojen vahvistaminen kuin matalan kynnyksen ilmoituskanava rasismia kohdanneille. Tietopohjaista päätöksentekoa on vahvistettava hyödyntämällä tutkimusta ja seurantatietoa rasismin ilmenemisestä.

Toimenpideohjelman osana on turvattava syrjinnän uhrien tukipalvelut, viranomaisten, sekä antirasistista työtä tekevien kansalaisjärjestöjen riittävät resurssit.

Vaikutusarvio: Rasismin ehkäisy vahvistaa yhteiskunnallista luottamusta, turvallisuutta ja sosiaalista koheesiota. Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset ovat merkittäviä: hyvinvointi paranee, syrjinnän haitat vähenevät ja osallisuus lisääntyy. Yhdenvertaisempi yhteiskunta tukee myös talouskasvua ja työmarkkinoiden toimivuutta.

Kustannukset: Kustannuksia syntyy toimenpideohjelman toteuttamisesta, viranomaistoiminnan vahvistamisesta ja koulutuksesta. Pitkällä aikavälillä rasismin vähentäminen tuo säästöjä vähentyneen syrjäytymisen, paremman työllisyyden ja pienempien sosiaali- ja terveysmenojen kautta.